

Kmetijske in rokodelske Novice.

Na svetlobo dane od c. k. krajske kmetijske družbe.

Tečaj V.

V sredo 24. listopada 1847.

List 47.

V spomin stótniga rojstniga dnéva barona Žiga Cojza, 23. listopáda 1747.

Vém, de pomórje je vtihnilo
In vse valove svoje milo
Zibalo na Teržaški brég;
Vém, de ogorje je gorénsko
Se radovalo po slovénsko,
Gromel de je v Bohinji jék:

Ko blaga nam je Rojenica —
Vsih blagodušnih tovaršica —
Poslala Žiga verliga;
Res de iz laške korenine,
Prijatla vunder domovine
In pa sercá slovénskiga.

Zakaj vtihnilo je pomorje?
Zakaj se radovalo ogorje,
De je gromel v Bohinji jék?
Odgovor da vam Terst, Gorénsko,
Odgovori vam vse Slovénsko,
Odgovori vam céli vék!

Kar mertvo je poprej ležalo,
Kar večno bi pod zemljo spalo,
Poklical Žiga je na dan:
De Vodnik in Kopitar sluje
De Ind želézo naše kuje, —
To storil Žiga je poslan.

Zato se danes še pomorje
Raduj, gorénsko ti ogorje
Iz jekla Njemu vence kuj;
Ti pa, Modrica domovine
Zanesi med vse svoje sine
Imé, in s slavo ga osnuj!

Malavašič.

Korist vèrbe pri kmetijstvu.

(Konec.)

8. Po velicih planjavah se vèrbe zató sadé, de vetrovam prehudo razgrajati branijo in takó k rodovitnosti zemlje pripomorejo.

9. V sili se vèrbovo pérje namesti druge piče živini poklada, ktera ga tudi rada jé; dostikrat se

vidi, de rada po njem sega, ákoravno je že druge boljši kerme sita. Morebiti je vèrbovo pérje živini zavoljo svoje grenkobe všeč, in zavoljo tega v mnogih boleznih, kakor v drísti, tudi dobro zdravilo.

10. Vèrbovo listje je dobra stelja in da dober gnoj, kteriga tudi nar pridniši in nar skerbniši kmetovavec nikoli preveč nima. Ubogi ljudjé ga tudi v svoje postelje namesti slame devajo, de na njem spé.

11. Iz vèrbovih véj se delajo dobri obroči za sóde, in kóli za vinograde. Kjer imajo dovolj vèrbovih kolov, jim ni treba za to rabo družiga lesá kvariti.

12. Ravno takó koristne so vèrbove véje za mnogoverstno kmetijsko orodje, postavim za žitne in senéne vile, grablje i. t. d.

13. Iz vsih vèrb, razun dvojih plemén, se dajo pletenice, jerbasi in enake orodja plésti. Nar boljši šibinice za to rabo so pa od takó imenovane rudeče vèrbe. Vèrbove mladike, posebno bekove, se rabijo po vertih in vinogradih, kjer se z njimi mlade drevesca in terte na kóle privezujejo. V več krajih se še clo snopje z njimi veže, kakor na Nemškim, v Kurhesii, v Švajcu i. t. d. Razun tega jih kmetje tudi za veliko družih koristnih reči porabijo.

14. Iz vèrbovih véj pletejo ribči verše, v ktere rake in ribe lové.

15. V nekterih krajih ne delajo iz vèrb samo skodelj, ampak jih tudi za drugo hišno izdelovanje porabijo. Za take reči je nar koristniši bela vèrba, ktera kot drevó visoka in debela zraste.

16. Iz vèrbove beline (Splint) se napravljajo obodi za sita, rešeta, žveplenice in veliko družih reči.

17. Iz lubja delaja pa po raznih farbarijah lepo rudečo farbo.

18. Tudi strojarji ga s pridam pri svojim rokodelstvu porabijo. Za to delo je pa iva ali mačkuje nar boljši; zató jo pa v ta namén tudi sèmtertje sadé. Poleg tega da iva tudi práv dobro oglje, kteriga tudi za napravo strelniga prahú ali smodnika rabijo.